

Latwēfchu Awīfēs.

59. gada-gabhums.

Nr. 29.

Trešchdeenā, 16. (28.) Julijā.

1880.

Redaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Hasenpoth, Kurland. — Ekspedizija Besthorn k. grahmatu-bohdē Jelgawā.

Nahditajs: No eefšjemehm. No ahrsemehm. Wisfaunalahs sinas. Pateiziba. Skuga sadrupšchana us Baāma smilšchu-benka. Schredeenitis. Drupas un drustas. Atbildes. Sludināšchanaš.

No eefšjemehm.

Behterburga. Par generāla Skobelewa ekspediziju sino awīfēi „Strana“ is Drenburgas, ka tur eeradees kahds generalschtahba ofi-zeeris, kas preefšch ekspedizijas korpusa ihreschoht 5000 kameetu. Kirgīšu kameeti efoht nonihkufchi badā, un tapehž stepēs nebijis eefpeh-jams sadabuht waijadšigo skaitu kameetu. — Par stirnu gahda-šchanu preefšch Keisara nama šchahdi Baltijas domehau-waldibas eerehdni pagohdinati ar briljanta gredseem: Oberforstmeisteris Jür-gensonš, Pilteneš meshchalungs Plengdorfs, Grohbinas meshchalungs Krause, Kihwes meshchalungs Pauls un Rihgas pirmā aprinka mesha- lungs G. Beckers. — Slawenais generalis Skobelews, kā lasi- taji atminešes, ir tagad par wirswadoni pret Teke-Turkmeneem, us rihteem no Kaspijas juhras. Behrnā Kreewu ekspedizija bij bes sek- mes. Kā leelahs, Skobelews buhs laimigaks. Nupat atnahkufi sinā, ka winsch eerehmis un apzeetinajis Bami. Bami ir paleels Tekin- tšchū auls (fahdscha) ar zitabeli, kahda tur atrohnama katrā leelakā weetā, 20 werstes no Bendefenas, kalnu-grawas gala. Bami auls laikam paliks par operazijas pamatu. Zaur to nemas newaijadšeschoht til daudš garnisonu, kā pehrn, kur no Tschilischtaras fahla rihkotees. Geol-Tepe, kur pehrn Kreewu usbrulšchana ne-isdewahs, no Bami tilai atstatu 120 werstes, kamehr pehrn bij 500 werstu garšch, gruhts zelsch janostaiga. — „Wald. Wehstnesi“ isfludinahts, ka Rijekwas walstš-bankas nodatas direktors, profesors Bunge, eezelts par finans- ministera palihgu. — Kreewu waldiba, kā „Now. Wr.“ sino, i- ihrejusi kahdu Anglu twaikoni, ar ko kara-materialu west us Wladivo- stoku — pee Klufahs juhras. — Leela Kreewu dselszetu-beedriba pafascheereem pawifam ismafajusi 40 tuhft. rublu par sadegufchu bagahschu, un bes tam wehl 30 tuhft. rublu Behterburgas stanzijai par paketehm, kuras us Maslawu bij suhtitas. Bagahschu taksere- joht, zaur-zaurim rehlinaja 10 rublu par 1 mahzīnu. Leelako summu, pr. 7 tuhft. rublu, dabujis firsšs Gagarins, kas zaur to uguns-grehlu faudejis daudš selta- un briljanta-leetu. Lastaji atminešes, ka schis dsel- zeta uguns-grehls notika 3. Maijā — starp Behterburgu un Maslawu, Klinškajas stanzijas tuwumā. — Finanz-ministeris Greighs gri- boht, kā Kreewu biršchas-awīfē raksta, tirdsneežibu un ruhpnēžibu pa- wifam schkirt no finans-ministerijas, un dibinaht sewišchku ministeriju preefšch tirdsneežibas un ruhpnēžibas, kurai Greighs pats buhtu par wadoni. Bunges eezelšchana par finans-ministera palihgu stahwoht fakarā ar scho nodohmu, un winam tad ustizefchoht finans-ministeriju. Projekts no finans-ministera ne fen jau isstrahdahts. — Zelu-mini- sterijas budšchetā preefšch 1880. g. usnemas schahdas summas: preefšch jauneem uhdens-zeleem nospreesti 2 milj. 380 tuhft. rubl.; preefšch schofejahm 700 tuhft. r.; preefšch uhdens-zelu pahrlabofcha- nas 1 milj. 257 tuhft. 946 r., un schofeju pahrlabofschana 2 milj. 800 tuhft. Rosazijumi, kas simejahs us muhsu gubernahm, ir schahdi: Wentspils, Leepajas, Ddefas un Behrnawas ohstu pahrla- bofschana 100 tuhft. 174 r., un bes tam wehl negaiditahm isdohšchanaht — tai pašā sinā — 101 tuhft. rubl. — Kohl- wilna schogad bagati augufi. Sinas par to is Seemel-Amerikas Saweenotajahm Walschim ir til labas, ka to labak nemas newar weh- letees. Schogad daudš leelaki gabali semes apstahditi ar kohwilnu, nekā ziteem gadeem, un lauki stahwoht lohti brangi. Rihst-Indija ari isdohšchoht wairak, nekā bij zerams, un pat Brasilijs efoht pilnā

meerā ar kohwilnas laukeem. Anglijas fabrikanti tamdeht nostahju- fchi eepirkt prezes no jauna, un griboht nogaidiht semakas zenas. — Telegrafa nodata katru gadu isfludina pahrstatu par saweem eenehmumeem par isdaritahm depefchahm. Pee eenehmumeem wehl japeefskaita dselszetu-beedribu mafajumi un ahrsemju telegrafu- beedribu atlihdsinajumi par tahm depefchahm, kas is ahrsemehm nahk us Kreewiju. 1879. g. eenehma no telegrafa-stanzijahm eefšchemē 6 milj. 508 tuhft. 607 rubl. — pret 6 milj. 246 tuhft. 271 rubl. 1878. gadā; no dselszetu-beedribahm 1879. g. 325 tuhft. 110 r. — pret 334 tuhft. 142 r. 1878. g., un pehdigi no ahrsemju tele- grafa-waldehym 169 tuhft. 252 r. — pret 341 tuhft. 26 r. 1878. gadā. Tā tad 1879. gadā eenehma 81 tuhft. 530 r. wairak, nekā gadu preefšch tam, jeb pawifam 7 milj. 2 tuhft. 969 rublūs. — Kad isnahza likums par pilsehtu pafschwaldibu Baltijas gubernās, tad Baltijas gubernatoru lgi pagehreja, ka farakstischanahts starp pil- sehtas-galwahm un gubernatoreem notiktu Kreewu walodā. Ufauk- damees us prowintšchu grunts-likuma (Prov. Codey) pirmahs datas 121. artikulu un us Wisaugstako pawehli no 4. Nowembera 1869. gadā pilsehtas-galwas pastahweja us tam, ka min. farakstischanahtm buhs notikt Wahzu walodā, un schehlojahs pee waldofschā senata. Rihgas Kreewu awīfē „Risch. Westnik“, tagad sino, ka fchi leeta no waldofschā senata efoht isfchirta tahdā wihsē, ka farakstischanahtm buhs notikt Kreewu walodā.

Gefschleetu ministeris islaidis pee gubernatoreem zirkuleeri, kurā tas atkal pahrunā sirgu-sahdsibas. Schahs nebuhšchanaš daschds apgabals ir dsiki eefaknojuschahs, un lihds schim, kā leelahs, walti strahdahts, lai waretu winas isnihzinahst; jo wispahrigas fuh- dsibas schini leetā ne buht nerimstahs. Behž waldibas sinahm pagah- juschā gadā nosagti 35 tuhft. 473 sirgi. Nemaj nemaldisimees, ja fakam, ka pateesiba schis flaits buhs daudš leelaks; jo ikreisas jau teefai nepeerahda, kad sirgu-sahdsiba notikufi. Sohda-likumi par sirgu-sagleem til tad war selmetees, ja weetiga organizacija ir tahda, ka noseedsneeku panahk us ahtrahm pehdahm. Zirkuleeris sewišchki peekohdina polizejas apalsch-eerehdneem, lai rauga isdabuht, kur sirgu-sagti flehpjahs, kur sagtohs sirgus pahrmaina, un pehdigi — pa kureem zeleem mehds winus aiswest. Ministeris dohmā, ka sirgu-sahdsibas newarohht isdariht til fleyeni, ka polizejai nebuhtu eefpehjamš tahm nahkt us pehdahm. Tadeht polizeja lai weenmehr zeeti usluhkotu tah- dus laudis, kuri, kā jadohmā, nodarbojahs ar sirgu-sahdsibahm.

No Jelgawas. Scheijenes Lankowka un Liccopa tintes-fa- brikis, kura teefcham labee fabrikati beeschi ween pagohdati istahdēs, ne fen dabuja no Parises ruhpnēžibas akademijas ohtrahs klases me- dali. — Kursemes melderu beedriba pastahw jau 200 gadus. It- katru gadu Jahnds melderi notura Jelgawā fa-eimi — setlu zelschānu un „balli“. — Schogad 20. Junijā bija fchi fapulze. Efoht zinj- tigu melderu lihds 400 bijufchi kohpā. 44 meldera-burfchi efoht par „selkeem“ zelti, kas papreefšchu sawu eefami nolikufchi. Us to leelo „melderu-balli“ efoht 200 jaunu seeweefchu (dahmas) fanahkufchas. „Balke“ jautri noballeta! — Melderu-beedriba (zunfte) sawā fa-eimē nospreedufi 60 nabageem melderu-beedribas lohzeleem — palihdsibas. — Kursemes gubernators ir 2. Maijā f. g. Rihg. Latw. beedr. teatera wadonim, Adolf Allunanam, atfahwis isrihkoht sem pastahwo- fcheem likumeem Jelgawā un wisās zitās pilsehtās un weetās Kursemes gubernā — latwifkas teatera israhdischanaš.

„Latw. Awīfchu“ № 26. par „Bals“ un „Baltijas Wehst- nescha“ saweenofschanahts sinodami, fajijahm, ka ja-nogaida, kahdā wihsē mineteē laikraksti saweenofees, jo abi laikraksti muhsu politikas

finā stahweja stipri ween weens pret ohtru u. t. j. pr. — Tagad „Bals“ redakzija faka: „Bee „Bals“ mehrkeem un zenteeneem ne-notiks nelahdas pahrgrohšichanas. Winas redakzija neschaubigi stahgahs sawus zelus us preekschu u. t. j. pr. — Tā tad senakā „Baltijas Wehstnescha“ mehrki muhsu politikas finā paleek ne-eewehroti, un isdaritā saweenofchanahs pastahwehs gan eeksch zeretas jeb zeramas abu awischi lasitaju saweenofchanas. Buhs wehlams, tā senakā „Baltijas Wehstnescha“ lasitaji, bes paschu kritikas un zitadi ne-apdohmadamees, liktohs zehli un nemanohht pahrwestees us „Balsi“ !!

No Kursemes. No ahrsemes raksta par lohti retu atgadijumu laulibā; prohti tur apnehmis kahds 82 gadus wezs wihrs 35 gadus wezu meitu! Bet es Lewim, lasitajs mihlais, pastahstischi wehl jo retaku atgadijumu, kas schē pat muhsu mihlā Kursemē peedfihwohts. — E. pagastā wehl tagad dšihwo firmgalwis — bet frisch no waiga un mundris us lahjahm, kas preeksch pahri gadeem, 83 gadus wezs, — apnehma par seewu 20 gadus wezu meiteni un — ohtrā gadā, kad wezitis jau 84 gadus flaitija, — wina jaunā seewina to apschinkoja ar jaunu dehlu! — Kursemē bija wehl nakts salnas lihds 15. Junijam, un Bahzsemē esoht 23. Junijā snidhs, tā ka bijust seme balta. Sinotajs.

No Dschuhkstes. Dschuhkstes Latweeschu dseedataju-kohtis 9. Junijā isgahja salumds — Lindraku-mahju birsaja. Deena bij jauka un weeta patihlama. Kohris tapa pawadihts no paschu mustkas. Wispirms dseedaja tautas-luhgschanu: „Deems, fargi Keisaru!“ Dseedaschana gahja wisadi labi, un ihpaschi bij japreezajahs par jauko musku, kas tapa iswesta no tautas dehleem. Schē muhsu muskanti wareja drohšchi blakam stahtees dascheem ahrsemneekeem, kas muhs daschreis apmeklē. Starp Latweeschu dseefmahm dširdejam ari kahdas Bahzu dseefmas, kas dascham it labi nepatika, it tā mums buhtu truhkums pee Latweeschu dseefmahm. E. R.

No Kasdangas. Jau zeen. lasitaji ir sinu dabujuschi par breefmas-deenu, kurā Bungeeru-mahju ihpaschneeks, Schönberga lgs, un wina gahjeji palika klaiji par nabageem. Apbehdinatee atrada few pajumtu pirti, ko uguns bij taupijust, un mahju ihpaschneeks flaitijahs bailigi nahkotnē — waj ari wehl warehs us preekschu walidht par sawu ihpaschumu, jo pats ween nelahdai nebuhtu eespehjis nodeguschahs ehlas uszelt un fadeguschahs mantas, darba- un faimngezibas-riklus u. t. j. pr. atkal eegahdaht. Bet waram gan fajiht, ka Deems zilweku firdis kustinadams aiskustinaja: Palihdsiba nahktin nahja no wisahm pusehm. Ne wis ween Latweeschi no paschu nowada, bet ari Bahzeeschi un daschi pilsehtneeki eepreezinaja nodeguschahs ar mihlestibas-dahwanahm. Ihpaschi japeemin Kasdangas lgs, Kursemes muischneeku wezakais barons v. Mannteuffel, kas dohd par walti materialu preeksch ehlahm, — laut mahjas jau pahrdohthas. Kasdangas faimneeki lihds peewest un fuhtha leezineekus us buhwplazi, tā ka scho ruden ar Deewa palihgu mahjas atkal buhs usbuhwetas. Pateziba wiseem, kas peemekletam Schönberga lgam un wina sehtas-landihm sawu rohku tā sneeguschi — ne wis ween laizigas, bet ari daschas garigas dahwanas dohdami. Kaut jaunajās ehlas atkal parahditohs — senakā fwehtiba un labklahschanahs! Kahds draugs.

Wehl no Kasdangas. 30. Junija deena bij preeksch mums behdu-deena, jo paglabajahm sawa labwehligā Kasdangas lunga weenigo meitu us muhschigo dufu. Slimneeze bij Alispūtē mirusi un tapa pahrwesta us Kasdangas kapeem. Muischā lihki fagaidija behreneeki. — Bij fapulzejuschees leelā skaitā radi, draugi, un ari Kasdangas nowada (walsts) laudis, jo schē pehdejee ir ihpaschi peeskaitami pee dšimts-lunga familijas draugeem. Pee gohda-wahrteem Ehtmana lgs ar saweem skohleneem fagaidija lihku-ratus, kuru preekschā jahja Kasdangas faimneeki. Gribohht-negribohht wajadseja falihdsinahht scho deenu ar deenu preeksch ne wis pilneem 3 gadeem, kad jaunelle prezejahs. Tee paschi jahntneeki, tee paschi pawadoni, tee paschi radi, tee paschi draugi; — bet zil zitada bij ta deena tore is, un zil zitada tagad!! Kahds behreneeks.

No Waltaikeem. Us daudskahrtigeem jantajumeem un peeprafschanahm, kas Waltaike Kirspheles-skohlas waldei eefneegti par min. skohlu, schihs skohlas walde dohd scho klaijo un wispahrigo atbildi:

1) Skohlas-mahzibas fa-eet kohpā ar pilsehtu- jeb 3-klasigo kreis-skohlu mahzibahm.

2) Par schihm mahzibahm (kohpā ar kohrteli, fwezechm, altumu) ir skohlas-nauda 20 rubl. par gadu.

3) Privat-stundās dabu mahzibas Latīnu- un Franfchu waldās; par ikkatru walodu jamakā 10 rubl. par gadu.

4) Kas nenem lihds pats sawu maissi, war dabuht kofsi us diwejadu wihsi:

a, pee Spehra madamas skohlas-namā par 50 rubl. par gadu. Par apmasgashanu jeb weschu 5 rubl.

b, pee pirmajā skohlas-lunga par 130 rubl. par gadu — kohpā ar weschu.

5) Behrni stahw allasch apalsch usraudšibas, tilklab brihw-, tā darba- jeb fagatawofchanahs stundās, tā ari gulamās sahlēs. Par gultīnu, gultas-drahnam behrneem jagahdā — pascheem.

6) Brihwstundās wingroschana un munstureschana, wadita no unterofizeera, kas ar behrneem runā pa freemiski.

7) Skohla fahkfees 4. Augustā. Skohlā eestahjotees behrnam jasin pirmahs mahzibas. Wisas skohlas-grahmatas, tā ari papihri u. t. j. pr. behrni dabu pirkt pee skohlas-lunga.

Kas grib pee schihs skohlas peeteiktees, lai raksta pee laika pee „Latw. Awischi“ redakzijas, kas ir apnehmusees tahdus rakstus-faenemt.

No Bahrtes. Zeen. G. Schiffera lgs, tā rakstu-wedejs, dara sinamu, ka 3. Junijā no Grohbinas pahrwesta-aprinka ir 8 skohlotaji peeteikuschees par beedreem pee Kursemes laulskohlotaju atraitnu-un bahrinu palihdsibas-kafas. Kad Latw. Aw. sawā 24. Nr. sinoja, ka no Grohbinas neweens skohlotajs ne-esoht peeteizees, tad tas notika tamdeht, ka wehl neta nesinajahm no schihs peeteikschanahs, par ko lohti preezajamees.

Leepajā tagad duhschigi strahdā pee ohstas pahrlabofchanas. Wajadfigohs darbus usnehmuš Leepajas-Romnas dselszeta walidiba par 2 milj. 600 tuhst. rublu, un grib tohs pabeigt 1882. gadā. Dhsta lihds schim til 14 pehdas dšita, tā ka leelakeem kugeem wajadseja palikt ahrpusē, klaijā juhrā. Behz jaunā projekta buhs ohstas dšitums wairak nekā 24 pehdas; „maso esaru“ grib paleelinahht un saweenohht ar ohstu. — Dšird, ka Augustā Waldiba apstiprinajust Latweeschu labdarischanas-beedribu Leepajā. Wehlam tauteescheem daudfelmēs, pastahwibas un weenprahhtibas — us labeem mehrkeem beedrojotees! — Preeksch kahda laika tika no muhsu sanitetes-komisijas jautajeens pahrrunahhts pehz laba uhdena, un ari wajadfigā nauda preeksch aku urbschanas atwehleta no pilsehtas-waldes; tad tika flawenais uhdena-ahderu atradejs, G. F. Horra lgs, no pilsehtas-waldes usaizinahts, us Leepaju atnahht un labus uhdena-awotus usfihmeht. Minetais lgs ari ne sen bij scheitan, un ir pehz ihfas ismekleschanas wairak weetas usrahdijs, kur labas uhdena-ahderes buhtu atflehdšamas. Aku urbschanas no wina pascha strahdneekeem tiks drihsumā eefahktas. Horra lgs galwo par sawu darbu, un pagehrē tilai tad maksu, kad aka isurbta un uszeltais pumpis isdohd uhdeni; tā tad mums tagad pilna zeriba, nezeeschami wajadfigu labu uhdeni preeksch dšerschanas drihsumā fagaidiht; jo tagadejahs alas isdohd tilai wese-libai flahdigu uhdeni, tadeht ka tas uhdens naw tekosch, bet stahwofsch, kuresch, tā prohtams, preeksch dšerschanas naw derigs. Starp zitahm akahm ir Horra lgs weenu par tahdu apfihmejis, kur pumpa netaf newajadsehs, bet uhdens pats us augschu dohsees, kaut gan urbschana 250—300 pehdū dšitumā sneegfees. — **No pilsehtas isdohthas obligazijas,** 300 tuhst. rublu, preeksch wajadfigo buhwju uszelschanas ir jau wisas pahrdohthas; Karalautschu bankas nams, Simons, ir par 50 tuhst. rublu obligazijas nehmis. Tagad, kur nauda jau sada-buta, tiks ari gimnasijas- un tilta buhwes drihsumā usfahktas. Jaunā gimnasija tiks pee dahrsa eelas, bahrinu-nama dahrsā, buhweta. — **Wehl weenmehr atgadahs,** ka gohdinadamas fihmes dahrgeem aishajinscheem no negantneekeem teef nosagtas, un ihpaschi pehdeja laika wai-rojahs sahdsibas, ka pukēs, puķu-pohdi un krohni no kapeem teef nosagti. Tahdas sahdsibas buhtu daudf bahrgati fohdamas, nekā tas daschreis notizees. (L. P.)

Is Leepajas sino, ka tur Junija mehnesi eebrauzis kahds brih-num leels Anglu kugis, „Marions“ wahrdā. Kugis bijis kahdas 280 pehdas garšč un spehjis usnemt 2800 muzu labibas. Kugi newarejuschi ohstā peelahdeht pilnu, tapehz ka peelahdehts gahjis 22 pehdas dšiti uhdeni, un ohsts naw netaf til dšitšč; kugi wajadseja pabeigt lahdeht ahrpus ohsta us juhras. — **Par Leepajas esaru un Bahrtawas upi brauz tagad** katru deen-smuhs damskugis „Sekunda“ no Leepajas us Mihzi un atpakal. No Leepajas kugis iseet pulkstēn tšhetrōs no rihta. Tahdā wihse war Mihzeneeki it lehti katru deen notapt Leepajā, un ari aissuhthiht katru reis, kas til ir wajadfigs, us Leepajas tirgu. Dohti laba eerikte! — Scheijenes namu zenas kahptin kahpi arween us augschu. Preeksch 13 gadeem nopirka Struppa lgs par 18 tuhst. rubl. f. prahwu namu, un to druzin paleelinajis tagad pah-

dewa par 170 tuhft rubl. — Pirzejs pelnija 152 tuhft. rubtus. — No Leepajas raksta, ka tur isgahjuscha nedela (Junija beigās) pee schofejas gluschi nodedsa weens namš, un paweja feewina, kas behninga istabina dshwodama — un no bailehm pahrnemta, ka nefadegu — nolehkusi no oshtrahs tahschas semē; bet lehzeens nebijiš wis laimigš! Efoht weenu kahju falaušufi lehkdama. — No Leepajas lihds 2. Julijam ir wairak jau kà 933 andeles-lugi no Leepajas ohsta ar prezehm schini gada isgahjuschi, un 926 lugi eenahkusch. — Leepaja tagad bahdu-weefi lasiht lafahs lohpa. — Leepajas pilsehtas Annas-tirgus taps schogad no 17. lihds 24. Julijam noturehts us tirgus-platscha.

Smilfschu-muischeles upes dselmē noslihta 4. Julija — warbuht no schlakas pahrsteigtš — 18 gadus wezs puifš. Preeksch kahdahm 7 nedelahm noslihta tai pascha weeta Smilfschu rentneeka sirgš. Sirga wehrtiba bij 200 rubl. f.

Ji Baplakas, kahdas 8 werstes no Preekules dselszeta-stanzijas, sino, ka dselszeta brauzeens esohht sabrauzis kahdam Leifchu Schihdinam ratus un sirgu. Schihds brauzis mahjās no Leepajas, kur bijis eepirktees prezi. Par dselszeta fleedehm pahri brauzohht naw nemas manijis, ka wagonu rinda jau klahht. Til-ko usbrauzis us dselszeta fleedehm, tē maschine tam wirsū, sirgš pagalam un rati drupu-drupās. Schihdinsch patš un wina manta ir atrasti it wefeli blakus dselszeta fleedehm.

Sinotajs.

Rihga. Ne fen Ddefas awises sinoja, ka blehschi esohht radufchees, kas ar tam nodarbojotees, is peezeem simts-rublu gabaleem pataisihht feschus, kureem katram sinams gabalinsch trubht. Tagad tas ari tē Rihgā peedshwohts. Kahds scheijenes pilsonis mainija nauđu walsts-bankā. 1 simtsrublu gabalu tam atraidija kà „nederigu“; ahriigi nekas nebij manams, un pakal-taisihts, kà eerehdnis fazija, ari nebija. Bet tuwal apluhlojohht, wareja redseht, ka apak-scheja malā bij isgreests 1 1/2 zellu leels gabalinsch, un ta weeta eelipinahts zits. Darbs bij lohti weikli isdarihts, tã ka tilai pasinejs spehja useet blehdibu. Schis atgadijums ir ohmā nemams; jo neweenam nebuhš patihkami — saudeht 100 rublu.

— Septdeen, 5. Julija, aishweda G. lga puifchi sirgus aplakt pee kaleja. Kad nu weens sirgš pee aplakšanas nestahweja deewšgan meerigi, tad gudrineeki tam apfehja zilpu ap mehli, un nu sirgu atkal no jauna pee-fehja, pee kam nabags lohpiasch bij mehli israhwis is mutes. — Saundari apzeetinatasi, un fanems drihsimā par sawu bessirdibu pelnito sohdu.

— Usnemschanas-ekfams Baltijas skohlotaču seminarija schogad buhs no 7. lihds 10. Augustam. Tee, kas wehletohs pee usnemschanas-ekfama nemt dalibu, tohp luhgti, lai jau pirmš ekfams fahlahš nodohd seminarijas direktoram sawus dokumentus: wezuma-sihmi no mahzitaja, atlaischanas-sihmi no pagasta, baku-sihmi, skohlas-leezibu par pehdejo skohlas-laihu, un luhgšanas-rakstu deht peelaishanas pee usnemschanas-ekfama un peenemschanas us krohna maksu. Winemti war tilt tilai diwās apak-schejās klasēs, un tahdi, kuzi naw jaunaki par 16 un wezaki par 18 gadeem. Wezakus par 18 gadeem usnem, ja war usrahdiht kahdas teefibas preeksch atfwabinaschanas no kara-deenesta.

— „Rig. Ztg.“ raksta: 30. Junija Olajas Rutku-Kaleju fainneeka Jura Jakobshna meitene, Minna, 10 gadu weza, bij panehmufi, wezakeem mahjās ne-efohht, fawa tehwa peelahdeto flinti is istabas fakta, un fahkusi ar to darbotees. Flinte sprahgusi waka, un meitene, galwā trahpita, noschahwahs. Schis behdigais nelaimes atgadijums lai katru atgahdina, ka schaujamee riikli labi usglabajami, tã ka behrni pee teem newaretu tilt klahht. — Bahs drihs jau kahdi 2 gadi pagahjuschi, kameht tē „Latweescha ewangeliska beedriba“ zehlahš.

Behz likumeem, kuzus Augusta Waldiba winai apstiprinajufi, wina apnehmufees starp Lutertizigeem Latweescheem Rihgas pilsehtā wairoht kristigu dshwofschanu un kristigus darbus Ewangeliskas-Lutertizigas basnizas gara, un zaur to gahdaht, ka wini paliktu minetai kristigai draudsei padewigi lohzeeki un walstij ustizigi pawalstneeki! Preeksch schā noluhka panahlschanas schai beedribai ir atwehlehts: Geguht nekustamu mantu, cetaisiht amatneeku- un strahdneeku-ehrbergus, isrihloht preekschlasichanas un isklaidroschanas preeksch pamahzishanas, eegahdaht biblioteku, zelt dseedataču-lohri preeksch garigahm dseefmahm, dibinahht swehtdeenās-skohlu, tureht krahšanas-lahdi preeksch dahwanahm — nabagcem, flimneekcem un bahrineem par labu — u. t. pr. Tatschu wifā sawā 2 gadu pastahwefchanas laikā schai beedribai daschadu apstahktu deht naw bijis eespehjams sawu usdewumu peenahzigi ispidiht.

Par wifahm leetahm tē jashchlojahs par publikas maso peedalishanohs. Pee daudseem bij nesklaidriba, kuzam ta ihsti teefiba schē atnahkt? Waj schi ir beedriba, kuzā tohp laizigas

farunas westas, jeb waj tē til noteek Deewapeeluhgshana un gariga dseedashana? Waj schai beedribai ihsti laizigs jeb garigs karakteris? Waj ari feeweeschi tē drihkt lihdsi nahkt? Waj ta warbuht naw kahda jauna tizibas-schkira, kahdi ir Babtisti, Irwingianeeshi u. z.? Waj ta nefastahw is kahda pulzina garigās leetas greift dohmadamu kauschu — bes mahzitaju un konsistorijas usraudshanas? Schihš un lihdsigās dohmas wehl aishweenu aishnem Rihdseneeku galwas, tã ka schi beedriba wehl weenumehr tē ir un paleek swescha, nepasihstama leeta. Schi beedriba newar ari tadeht nezil usplaukt, ka wina, kuzi til nopeetnis un swehts noluhks, nu ari „bufeti ar dshreeneem“ un „muifku ar dangoshanu“ pee fewis eewedufi. Zeru kahdā zita reisa plaschaku rakstu par scho beedribu zeem. lasitajeem pasneegt; schoreis til pasinoschu par kahdahm schihš beedribas eestahdehm, kuzas lihds schim beedribai wehl usturejuschas labu flawu, un to wehl spehji pazelt un usmudinaht us tahlatu nopeetnaku darboschanohs. Schihš eestahdes ir: preekschlasichanas- un jautajumu-isklaidroschanas wakari, swehtdeenās-brihwskohla un behrnu darba-wakari. Wifas schihš trihs eestahdes ir sem manas wadishanas stahwejuschas, un tagad, kur es pahreimu us Leepaju, grihu tē par winahm pasneegt kahdas sinas, kuzas lai schai beedribai atstahtu atpakal labas pamudinaschanas us schi lauka tahlatu aplohpschanu. Pagahjuscha pusgada ir beedriba notureti pawifam 15 jautajumu-isklaidroschanas- un preekschlasichanas wakari. Swehtdeenās-brihwskohla, kuzā mahza tizibas-mahzibu un lasichanu, rakstichanu un rehlinaschanu — swehtdeenās no pulksten 12eem lihds 4eem pehz pusdeenās — tohp apmekleta no 16 sehneem un 42 meitenehm, pawifam no 58 behrneem. Sehni ir tai wezumā no 9 lihds 14, un meitenes no 8 lihds 15 gadeem; gandrihs wifš schē behrni eet pa darba-deenahm Ahgenes- un Tohrna-kalnu fabrikās weeglatus darbus strahdaht. Behrnu darba-wakari ir pirmdeenās un peekdeenās, no pulksten 7eem lihds 9eem wakarā; tē meitenehm (kahdahm 50 pehz flaita) labprahtigas dahmas pasneeds mahzibu rohlas-darbōš; wahjakahm meitenehm tohp schē wakarōš no tahm paschahm dahmahm ari wehl lasichana un rakstichana mahzita; sehneem tohp schinis wakarōš, bes sihmeschanas (zeikinaschanas) zaur E. K. Freudenselda lgu, ari wehl lasichanas- un rakstichanas-mahziba zaur labprahtigahm dahmahm pasneegta. Es wehletohs, ka schihš „Rihgas Latw. ewang. beedribas“ jaukā darboschanahs pehz manas aiseefchanas nahktu kreetna wadona rohla — un ka ta wehl ilgi pastahwetu Pahrdaugawas apgabalam par labu un swehtibu.

R. Bertramš.

Redakcijas peesihmejums: Pawifam nesnojahm un brihnamees, ka beedribai ar tahdu noluhku un programu „naw bijis eespehjams sawu usdewumu peenahzigi ispidiht“. Bet wehl wairak jabrihnahs, ka til ilgi „pee daudseem wareja buht nesklaidriba“ par paschu beedribu un winas zenteeneem. Wifas augšcham minetahs schaubishanahs u. t. j. pr. wareja tal isklaidinaht zaur laikraksteem. Un Rihgā ir dauds laikrakstu-lasitaju. Kahdi tee ziti „daschadi apstahkti“, kuru deht beedriba ihsti newareja nahkt pee plaulshanas, to skaidri nesnam.

Ji Wez-Laizenes. Schowafar preeksch Jahneem ir leetus pee mums tilai reti lijis. Labi nolija tilai weenu reisi Maija mehnesi; 14. Junija bij jo afs leetus ar wehtru. Schai paschā deenā esohht muhsu aishnaburgōš, Kolbergeeshōš, krusa padarijufi fainneekcem leelu schahdi pee laukeem. 23. Junija ari dabujahm drusku wehtrina leetus. Laikam no pastahwigā faufuma un karstā gaisa buhs iszehluschahs lohpu- un sirgu sehrgas (Milzbrand). Ohtrā nedelā preeksch Jahneem Wez-Laizeneeshōš kritusch ar scho sehrgu kahdi feschu sirgi. Sehrgu gan aptureja, lai tahlat ne-ispleschahs, bet tomehr wehl sirgi un lohpi fashimsoht, un ja laiks nepaliks dshtraks, tad war gaditees, ka sehrga wehl stiprak fahks plohsitees.

B.

Ji Westeenes, Widjemē. Ap Westeeni esohht 23. Junija plohshusees warena auka un krusa, kas lohti apskahdejuš labibu un pat isdausijufi lohgeem ruhtis.

Sinotajs.

Ji Rihjenes raksta „Rig. Ztg.“: 23. Junija pamanijuschi turenēs mahzitaja-muischā, ka milsu putektu mahlonis tai tuwojees. Til-ko aistaisijuschu durwis, lohpus un luhkus, tē milsu mahlonis ar leelu trohlni ari klahht. Peelee behrni lohzijschees kà jaunas needres, un dimi pat falaušti. Dahrsā sadragajis staltas, stipras ahbeles. Ari weranda dabujufi stipru spehreenu. Dauds zeetuschas ari basnizas wezahs leepas. Pa wehtras laiku basnizas sulainis flanzijis basnizu, bet durwis atstahjis wakam. Ar leelu trohlni us reisi usnahkusi leela tumfa. Ais bailehm wihs metees zelōš, Deemu peeluhgdams; jo dohmajis, ka pastara deena jau klahht. — Regais plohshjees wismasal 20 minutes, un nebijiš wis laikam weefulis; jo isgahstee lohki wifš krituschu no deenwidus-walareem us seemeka-rihteem. Laukeem un

Kruhmeem nelas nekatejis, bet jumteem un mescheem dauds. Pehz putellu mahkona usnahzis stipris leetus, un stundu wehla nekustejusi ne lapina. Meers waldijis atkal pa wisu dabu. — Sino, ka fchi auka naw wis manita weenâ weeta ween. Tai paschâ deenâ, 23. Junijâ, ap pulksten 4em pehz pusdeenâs, wina, no pehrkona pawadita, trakojusti ap Stufmanu-muischu, un padarijusti tur leelu-leelo pohstu. Wiswairak zeetufchi Pastes-muischas jauke dahrsi. Löwenruhê eespehra fibens; bet par laimi nedega, — un nu nahza auka un isahrdija ehku pawisam, balkus us wijahm pusehm ismehtadama. Pahlbergê (Mufnes apgabalâ) un Straupes draudê ap to paschu laiku nopohstiti meschi un ehlas. — „N. D. Jtg.“ raksta, ka ari Lehrpatâ negais plohfijses 23. Junijâ, ap pulksten 6em pehz pusdeenâs. It nejaufchi pilsehtai usbruzis breefmigs weefuls, ta ka deenas-gaisma pasudusi un wis bijis eetihts melnâ putellu mahloni. Daschi lohgi plihfa, un uniwertitetes jumtu pa datai no-ahrdija un nometa fehtâ. Wehl weens zits jumts noplehstis, un dauds ehlahm lohgi isdausiti. Lehrpatâs apgabalâ ari us semehm schis negais padarijis leelu skahdi. — Kâ Bihnes awises lasams, tad tur 22. Junijâ breefmiga wehtra plohfijses. 24. Junijâ ta tad pahrgahjusti us Behterburgu ar wisu fawu pohstu.

Wilna. Breefmigâ auka, kura 23. Junijâ pa Widsemi plohfijses, ari zitas gubernâs padarijusti leelu pohstu. Tâ lasam „Witnas wehstnesi“, ka tur 23. Junijâ, ap pulksten 2em pehzpusdeenâ, fagehlfuses stipra wehtra, pawadita no leetus un krusas — siru leelumâ. Pehrkons ruhktin ruhzi, un debesis apwillufchahs beeseem mahkoneem. Wisam bij luhst, kas til aukai stahjâs zelâ. Kahdâ muischâ noplehstis jumts un 35 asis aisnestis fahnus. Lohgu esohd dauds isfists. Krusa stipri ween maitajusi laukus, ta ka semklohpjeem jo leela skahde. — Deenu agrak tahda pat auka plohfijses Kaunâ.

Is Kalisch-pilsehtas, Pohlôs, raksta, ka tur esohd Slotfchewas fahdschas tuwumâ radufes kahda saglu- un laupitaju beedriba, kas staigajohd aplahrt — sirgus, lohpus, labibu u. t. j. pr. sagdami un laupidami.

Narwa. 25 gadus wezais saldatâs Grigorijâs Iwanowâs stahweja 27. Junijâ us waktis pee Narwas polizejas zeetuma. Zeetumneeku starpâ atradahs ari 17-gadu weza meita, kura bij fanemta zeeti, ka bes pases dsihwoja. Saldatâs ar wina fahla farunatees, un isklaidroja tai slintes eerihkajumu. Bet nejaufchi slinte sprahga wakam un trahpija meitai azi. Lohde sadragaja galwas-kauwu, ta ka nelaimigajai meitai us weetas bij jamirsi.

Saratowâs pilsehtas-walde un aprinka-fapulze duhschigi ween nodarbojâhs, ka lai waretu masnaht kauschu pohstu un badu. Semneeku mahjas pa leelakai datai bes jumteem, jo salmi isharoti lohpeem. Labibas-magafihnes wisas tukfchas. Saratowâs nabadsigakee eedfihwotaji dsihwo jo leelâ truhlumâ. 140 tuhft. eedfihwotaju starpâ atrohnahs 12 tuhft. ubagu un 20 tuhft. algadschu. Wisi schee lautini senak dabuja darbu us semehm, waj ari pilsehtâ, bet tagad gandrihs nekur. Par deenu tagad maksâ tilai 20 kap. un jau pagahjustchâ seemâ laudis strahdajufchi par 1¹/₂—2 rubl. par mehnesi, — un pat bes algas, tilai par deenischku maifi ween.

Kurskâ notika 1. Julijâ eksplosija artilerijas darba-weetâ, granatas pildohd; 8 strahdneeki dabujufchi pee tam nahwi, 11 eewainoti. Ehlas nopohstitas un nodegufchas.

Us Kusminkas dselzeta-stanzijas, 24 werstes no Tweras, fadedsis pretfchu-brauzeens.

Poltawâ kara-teefa nospreeda 11. Junijâ diwi kasakeem, 23. un 18 gadus wezeem, nahwi zaur palahrschanu, jo tika atfihiti par wainigeem pee ehku aisdedsinaschanas.

No Waku sino, ka no turenês us Krasnowodsku aissubtihts ne fen atpaka aparats preefsch fahla juhra-uhdena pahwehrschanas faldâ dseramâ uhdeni. Aparats isgatawohs preefsch kara-ministerijas no beedribas „Kawkas un Merkurij“, un ar to warohd isgatawohd 24 stundu laika lihds 8000 wedru faldâ uhdena.

No ahrsemehm.

Wahzija. Wahzu suhtnis Gatzfelds nodewis Turku waldibai Berlines konferenzes lohprakti, kura farakstiti konferenzes spreedumi. Zil tahl Turzija ar teem apmeerinafees, dsirdesim us preefsch-deenahm.

No Franzijas noteefateem komunas dumpineekeem til 9 esohd palikufchi ne-apscheloti, kas bijufchi tee negehligakee sleplawas un dedsinataji.

Anglija. Londones juhra-leetu awise raksta, ka juhra-leetu ministerija nenodohmajohd suhtihit us Rihneefchu uhdeneem jaunus spehkus.

Turzija. Arabeefchu dumpis pret Sultanu isplatahs lehnâ, bet drohschi arweenu tahlak. Dumpineeki ne fen eenehmufchi Sanda pilsehtu, Semenês apgabalâ. Pee dumpija isplatischanahs slepeni palihdsoht padfihtais Egiptes lediws, Ismaels, un ari daschas Italeefchu partijas, kas griboht, lai Arabija paliktu par patstahwigu walsti.

Bulgarija. Pehdejâ laika Austreefchu awises beeschi sinoja, ka us Bulgariju pastahwigi nonahsoht isdeenejufchi Kreemu saldati, no lam esohd jadohmâ, ka Bulgarija taifotees us karu. Weena no Sofijas awisehm — „Bulgarijas bals“ — tagad scho leetu isklaidro schahdâ wihse: Pehz Kreemu-Turku kara esohd labâs pulks Kreemu wirfneeku, unterofizeeru un desmitneeku tikufchi peefschirti Bulgaru armijai, palihdseht wina labak organiseereht. Til drihs nu dohmajufchi, ka jaunee Bulgaru saldati deewogan eemahziti, minete Kreemi tuhlt tikufchi atlaisti us mahjahm. Bet pehz tam israhdijses, ka tee atlaisti par agru. Jaunee Bulgaru saldati gan bijufchi deewogan drefereeti, bet labu unterofizeeru un desmitneeku truhzi. Tadeht no Bulgarijas puses atkal luhgufchi, lai tahdus is Kreewijas atsuhstitu, — kas tad ari notizis. Tomehr atnahzeju skaits ne-esohd leels, til kahdi 150.

Riht-Rumelija. Riht-Rumelijâs Bulgari rikhojâhs dauds stiprak us karu, nekâ Greeki. Schee pehdejee wairak palaischahs us leelwalstju palihdsibu, bet Bulgari grib paschi karohd preefsch fawas leetas. Wineem ari eemelis ir riklotees, jo Turku waldiba esohd fapulzejusti pee Riht-Rumelijâs rohbeschas kahdus 80 tuhft. saldatu, kas katru brihdi waretu eelaustees semê. Deht pretoschanahs nu ir atkal wisâ Riht-Rumelijâ iszehlfuchahs senalahs wingrotaju-beedribas, kas preefsch kahda laika us Turzijas pagehreschanu tika no Riht-Rumelijâs generalgubernatora aisleegtas. Schihs wingrotaju-beedribas ir fakrahjustchas wisadus kara-eerohtschus, un wina wingroschana pa leelakai datai pastahw kara-leetu mahzibâ. Schihs beedribas, kohpâ ar kahrtigeem Riht-Rumelijâs saldateem un militscheem, istaisohd kahdus 100 tuhft. wihru, ta ka Turkeem wisai weegli nenahktohs Riht-Rumeliju pahwareht. Un pee tam wehl faprohtams, ka Bulgarijas Bulgari tohs ne-atstahs kara weenus paschus, un ka ari dasch labâs fawwalneeks is Kreewijas eeradisees. Riht-Rumelijai gatawofchanahs us karu teef atweeglinata zaur winas labo finantschu buhschanu. Paschas Bulgarijas finanses it labi nestahw, jo winas budschetâ truhft kahdi 3 milj. franku. Bet Riht-Rumelijai, kas jau no dabas par Bulgariju augligaka un bagataka, ir schogad bijis lohiti labâs gads, un tadeht eedfihwotajeem un walstis-lahdei naudas papilnam.

Afganistana. Afgan-leetâs lihds schim wehl naw panahkta nekahda skaidriba. Abdurachmans naw neds falihzi ar Angleem, neds ar teem eefahzi karu. Winsch arweenu wehl usturotees seemelôs no Hindufschâ kalneem. Gemesli preefsch tam esohd — nemeeri wina pascha semê un kara-wihru truhkums. Pastarpam atkal Afganistanas deenwidôs walda wezâ nekahrtiba. Wakara pusê waldineeks ir Gjubs, rihta datâ Mahomeds Dschans; bet nekur naw ihstas kahrtibas jeb meera. Angli ari — neds eet tahlak, neds atlahpjâhs us Indiju. Daschi wehl runâ no Jalub-Kana eezelfchanas no jauna par Kabulas emiru.

Konstantinopeles biblioteka. Pehdejôs gadu-desmitôs wehstures un wezlailu pehtitaji ir Greeki un Mas-Afijâ dauds nodarbojufchees ar wezu pilsehtu un kapu israhfschanahm, zaur ko daschas leetas nahlfuchas pee gaismas, kas isklaidro wezu laiku dsihwi un wehsturi. Tagad nu Franzufchu akademija greefufchi fawu wehribu us kahdu zitu wehl ne-ispehtitu awotu. Konstantinopeles keisariskâ bibliotekâ atrohdotees wezo Greeku keisaru grahamtu krahjumi, kas kritufchi Turku rohlas, kad Konstantinopele 1453. gadâ tika no Turkeem eenemta. Schais Greeku keisaru krahjumôs atrohdotees dauds wezu grahamtu un manuskriptu, kas Giropas sinatnibai nesinami un ar kureem Turki fawâ nemahzibâ nekâ naw sinajufchi dariht. Turku waldiba kristigeem sinatneekem nekâd naw atahwufi scho biblioteku apmekleht, jo winâ tagad atrohдахs ari muhamedaneefchu tizibas grahamatas, un tahs pehz stingrtizigo Turku dohmahm kristigam naw brihw aistikt. 1806. g. Napoleona suhtnis Sebastijani luhdsa, lai tam atlahjohd biblioteku apmekleht, bet tika atraidihts, un lai Napoleons nedufmotohs, tad winam is minetahs bibliotekas tika dahwati pahris no wezeem bibliotekas manuskripteem. Tagad nu Franzufchu akademija, jeb wismasak kahdi no winas lohzeekem esohd luhgufchi Franzufchu waldibu, lai ta spertu fohkus preefsch Konstantinopeles bibliotekas atklahfschanas, un wispirms preefsch kataloga fastahdischanas. Daschi pahrlizeinati, ka minetâ bibliotekâ slehpjâhs leeliski klasiskas un bizantiniskas rakfneeziabas krahjumi, kas ar pilnigi jaunu gaismu apgaimotu wezohs laikus.

Wisjannafahs sinas.

Zelgawâ, 14. Julijâ. Kursemes kredit-beedribas direktzija dara „Kurs. gub. av.“ sinamu, ka lihds 1. Septemberim sch. g. beedribas kafas buhs atwehtas tilai pirmdeenâs preeksch pusedenas, un ari direktzija tilai pirmdeenâs runajama. Kuponus, kureem terminsch beidsees, ismaksahs ari zitâs deenâs bankeeri Westermanis un beedr. un Lews un Burmeisters Zelgawâ, un ohtra famstarpiğâ kredit-beedriba Rihgâ. Jamu noguldijumu lihds 1. Septemberim nemas nepeenems. — **Nodohschanas no nekustinamahs mantas** ir isflu-dinatas „Wald. Wehstn.“ Wisas walsis pilsehtahm un meesteem 1881. g. jamaksâ 2 milj. 227 tuhst. 164 rubli. Baltijas gubernahm nahlahs maksahs 83 tuhst. 650 r., un pr. Widsemei 49 tuhst. 360 r., Kursemei 20 tuhst. 330 r., un Igaunijai 13 tuhst. 960 rubl. — **Ar walsis-kanzlera, firšta Gortschalowa, weselibu** eijohi jau daudis labak. Winsch nodohmajis Bahden-Bahdenê palikt lihds rudena beigahm un tilai seemâ gree-tees atpakal us Pehterburgu. — **Angtu waldiba**, kâ runâ, peedahwajusees par widutaju starp Kreewiju un Rihnu; bet wehl naw sinams, waj Kreewijas waldiba to peenems, waj nê. — **Finanzministera** uštureschanahs Rehwalê ne-efohi wis bijusi bes sekmehm. Ministeris pilnigi atfinis wajadribu, paleelinaht Rehwalês ohstu, un ari fajizis, kâ lohti deretu, eerihohi krastru-brauzeju ohstu. Naudas wajadsefchoht lihds 700 tuhst. rublu, un warohi zereht, kâ waldiba to atwehleschoht. — **9. Julijâ** atkal 5 arestanti isbehgufchi no flimnizâs nodatas preeksch zeetumneekem Rehwalês wispahrigahs gahdibas-ko-legijâ. Schi behgshana isdarita til pehz daudis nedeku darba. Grihda bij uflausa un winas apakschâ israktis 5 pehdas dsihsch grahwis, pa kuru arestanti tad aisbehgufchi. 2 ziti zeetumneeki, kuruš tai paschâ nodatâ atrada, fajiza, kâ efohi gulejufchi un nêla nesinajufchi no behgshanas. — **Tani paschâ** deenâ kahds arestantis, kas lohpa ar 13 ziteem strahdajis Dljâs-basnizâs tuwumâ, isbehdsis faweem fargeem. — **Is Konstantinopeles** raksta: Montenegrijas firšs atraidija Turzijas preekschlitumu par ismekleschanas-komisijas ezelshanu, deht Albaneschu usbrukuma ismekleschanas, un lika sawam suhtim atstahst Konstantinopeli. — **Is Kabulas** sino: Afganu wadonu watarejâ ihpaschâ fapulzê Angtu weetneeks pasludinaja, kâ kehminene efohi Abdurachmanu atsinusi par Afganu emiru. Angtu kara-spehts atwillshotees atpakal ais rohbeschas, kas zaur Gandamakâs lihgu mu nofazihis. Afganu wadoni isflausijahs scho pasludinajumu, ne wahrda neteikdami.

Pateiziba.

II. Latweeschu dseedaschanas-swehtki ir wisai isdewigi noswineti. Til jauka swehtku swineschana ir panahka tilai zaur to, kâ swehtku-komitejai no wisahm pusehm ir laipni palihdsehts. Respehdama wiseem, kas pee swehtku weizinaschanas peedalijufchees, sewischki pateiktees, dseedaschanas-swehtku komiteja issaka zaur scho atklahiti sawu dsili fajusto pateizibu wispirms wiseem dseedatajeem un dseedatajam lihds ar winu wadoneem. Sewischki pateizibu pelna tahlak — Latweeschu studenti, kas kahrtibas-komisijai pee kahrtibas uštureschanas ne-apnikufchi palihdseja. Jo prohjam leela pateiziba peenahlahs: Rihg. pilsehtas-waldei par buhwplatscha atwehleschanu preeksch swehtku-ehlas bes ihpaschas atmaksas; Rihg. polizejas eerehdneem par laipnu peepalihdsibu pee kahrtibas uštureschanas; Rihg.-Dinaburgas dselszeta direktzijai par maksas atweeglinaschanu dseedatajeem — pee braulshanas us swehtkeem un atpakal; Berg, Petrow un Paul kungeem par kohrtelu atwehleschanu sawos namos preeksch dseedatajeem bes kahdas atmaksas; Grünupp, Strigky, Daugul, Wolffschmidt, Grause, Dreyer- un Berg kungeem par dseedataju pazeenaschanu, un wisahm Latweeschu laikrastu redakzijahm par komitejas spreedumu un sinojumu nodrukashanu redakzijâs nodatâ.

Turklahit swehtku-komiteja issaka zeribu, kâ iflatris, kam warbuht kaut kas nebuhtu notizis pa prahtam, eewehrodams tohs gruh-tumus, kas pee til milsihu swehtku isrihsoschanas stahjahs zekâ, laipni swehtku-komitejai to peedohs, un katru masu nepatishchanu laipni aismirshis.

Rihgâ, 2. Julijâ 1880.

Komitejas preekschneeks: K. Kalninsch.
Kastu-wedeja weeta: F. Grosšwalds.

Ruga fadrupshana us Baama smilshu-benka.

Ir bijufchi un ari wehl ir tahdi neganti zilweki, kas zaur grehtku-darbeem grih palikt bagati, nebehdadami ne par sawu tuwaku dsihwibu, nê ari par winu mantu. Pee tahdeem negohscheem un besdeewjeem ir peeslaitami daschi kugineeki un kugu-ihpaschneeki, kas sawus kugus un kugu lahdirus pee kugu apdrohschinaschanas-beedribahm apdrohschina par jo leelu naudu, un tad kugus uslaisch tihschki us feltumu, kugi fadragâ un lahdiru nogremde, lai no afeluranzes dabutu leelahs naudas-summas. Par tahdu breefmigu kuga-kapteini, kas sawu bagatibu us tahdu wihsi bij fakrahjis un to wehl gribeja wairoht, un pee kam reisneeki juhraš wilnôs atrada nahwi, stahstihš mums schis stahstiasch. Dsirdeem pascha stahstitaja wahrduš:

„Tehwa darishchanâs man arween bij ja-apreiso tahlas, sweschas semeš; prezes bij ja-isdohd un ja-eepehrk. Man gadijahs reis nahkt us kahdu kugi, ar ko biju nodohmajis braukt us Ameriku. Kugis bij pehz jaunâs mohdes buhwehts un katram reisneekam preeksch tahlas reisofchanas patihkamš. Es ar kapteini drihs salihgu un biju noteiktâ stunda ar wisahm sawahm mantahm us kuga. Drihs lidinajamees Atlantiflas-juhraš wilnôs un preezajamees par jauko deenau. Besmanis un wehl kahdeem diwi lihdsbrauzejeem, kas gribeja Amerikâ seltu rakt un par pahrbraufshanas-maksu ispildija kugineeku darbus, atradahs weens lungs ar diwi kundsehm; weena lihahs buht wina meesigâ meita un ohtra jaunahs kundses pawaditaja. Mehs wisi bijahm us kuga wirsu un preezajamees, kâ faules stari lidinajahs par juhraš witneem un putahm, kâ juhraš-putni lidinajahs un kleebsa, un kâ switinas lehkaja, it kâ tahs buhtu no selta un sudraba. Saule arweenu augstak lahpa un mehs dewamees jo dsilak juhra, ais muguras tahli atstahdami pilsehtu, is kuras bijahm isbraufufchi. Man tahds juhraš brauzeens bij pashtams, un — kâ lihahs — ari Monti kgam (tâ bij minetâ kga wahrds), bet wina meita Arjeta un Arjetas pawaditaja lihgojahs pirmo reisi us breefmigeem juhraš witneem. Ak, kâ winas wareja brihuitees, un par scho un to spreest un praht, ko redseja un dsirdeja!! Tâ nemanohi aistezeja pirmâ deena, un faule nogrima juhra, azihm redsoht, sawu beidsamo blahminu wehl kahdu laizinu mums atwehledama, un tad — tumsiba apklahja juhru un debesi. Schini azumirkli man eeschah-wahs prahtâ, ko praweets Esaja faka: „Tumsiba apklahj to semi un krehsliba tohs laudis.“ Pee wisahm meesahm nodrebeju. Ari mana firšs bij deewegan ar krehslibu apklahja; ari es biju aismirshis To, kam juhra un wehjsch paklausigi; gan Winsch guleja manâ, no pasfaules witneem mehtatâ firšs-laiwinâ, bet es Winu nebiju daschu reisi mohdinajis, kad mehle tâ runaja, kâ nepeeklahjahs, un kad kahjas tahduš zelus staigaja, kas nebij eijami. Man stahjahs preekschâ mani muksiba un pahrschaischanâ padaritee grehtki, un dohmaju, juhraš witni par atreeshchanu mani nogremdehs besdibinâ. Es steidsohs kuga-istabinâ jeb kajitê, gribedams no Deewa rohlas isbehgt, kâ behrus, kas no mahtes rihkites pagultê slehpjahs. Galwa man fahla reibt; es lohti ar sewi zihnijohs! Jo wairak par pagahni dohmaju, jo wairak biju pahrliezinahts, kâ esmu Deewa preekschâ leels grehzineeks, kam naw zeribas, kâ isbehgs no wina dusmibas. Newareju lehti aismigt, un aismidshis puhlejohs breefmigôs murgôs: Sapni redseju, kâ guleju us nahwes-gultu; tehws un mahte bij nometufchees us zekeem pee manas gutas un luhdsa Deewu par mani. Jau nahwe bij sawas isdehdejufchahs rohlas issteepust, lai mani fagrahtu un rautu is pasfaules. Es kleebsu pehz schehlastibas, bet nahwe mani tureja pee mateem. Es kleebsu, fauzu un luhdsoshs, lai glahbj.... tad peepeschi eeraudsiju baltâs drehbês paschu Deewa dehtu, kas sawas rohlas pehz man issteepa. Ak, zil mihligs bija Wina waigs!! Nahwe mani palaida wakam, un es Kristum peedereju. Deewa draudse preezajahs par manu isglahbschanu, jaukas dseefmas dseedadama un debesi skanas skandinadama. Es atmohdohs! Brihuidamees un nesinadams, ko ais preeka dariht, dsirdeju tahs diwi kundses jauki un lehni dseedam, it kâ kahdu engelu dseefmu; patlaban ari kuga-pulkstenis fauzâ kuga-laudis pee brohlastia. Newareju saprast, kâ til ilgi biju gulejis; zekôs nometees, luhdsu no firšs Deewu, Winu teikdams un slawedams. Drihs ari muhs aizinaja pee brohlastia. Schi deena til pat ahtri aisgahja, kâ deena preeksch tam. Es jo wairak eedraudsejohs ar Monti kgu un wina meitu Arjetu. Newarejahm saprast, kamdeht kapteinis Burderis bij weenmehr fa-ihdsis, un apaksch sewis ween runaja. Jau pee pirmahs fatilshanas schis zilweks man ne buht nepatika; winsch ar mums nemas nerunaja, bet tilai ar faweem laudihm slepeni ischufsteja. Wina isflata bij pehz rasbaineeka, un wisa wina istureschanahs nejauka. Treschajâ deenâ es Monti kgam fajiju, kâ par kapteini dohmaju. Ari Monti kgs kapteinim ne-ustizeja; bet newarejahm nêla dariht. Mehs paredsejahm nelaimi, kas mums zaur Burderi usbruks; bet kâ no nelaimes lai isbehgam?! Mehs newarejahm zita nêla dariht, kâ tilai klusu zeest un eewehroht, ko kapteinis dara. Muhsu ehdeens palika ar katru deenu sliktaks, kaut gan laipni luhdsahm, lai jele dohd drufku labak ehst. Mehs norunajahm, no ta masuma, ko paschi bijahm lihdsnehmuschi, zaur Juliju, tâ fauzâ Arjetes beedreni, likt pataisht maltiti. Par to Burderis bij lohti dusmigs, un lahdeja un plohsjahs kâ patš welns. Sawas dusmas winsch arweenu islaida pee kahda wehrga no melnajeem, wahrda Salamans, to sfidams, sperdams un lahdedams. Man isdewahs daschu reisi nabaga Rehgeri glahbt no breefmigâ kapteina nageem. Salamans bij sawa kuga fulainis, un tilai reti ween wareja sawam waldineekam pa prahtam isdariht, kam pee-

dereja ar wifu sawu dshwibu. Saprohtama leeta, ka fulainis sawu lungu tamdeht newareja eeredseht, un labprahb buhtu redsejis kapteina galu. Tiklihs Burderis bij aigahjis, Salamans sohbus greesdams duhres pagehla, bet wina preekscha nesinaja ais bailehm fur glahbtees un ko dariht.

Pirmâ nedekâ bij jauks laiks. Par deenu bijahm kajitê un wakarôs us luga, ais kahdas sehgeles sehdedami. Monti kgs sinaja dauds ko pastahstih no saweem peedshwojumeem, ko nopeetni klau-fijamees. Arjeta pastarpam jauki usdseedaja un Julija winai palih-dseja. Schihs dseefminas bij ihstenas atweeglinaschanas sahles manai firdij. Arjeta katru rihtu un wakarû mehdsâ dseedahb un pahstarus tureht. Wina bij kâ engelis launu zilweku starpâ. Ka Burderis par to smehjabs un winas luhgshanas un dseefmas nizinaja, war lehti fapraft; bet mums tas bij masa leeta. Kahdâ wakarâ, kad pee jaukas mehnefnizes us luga sawâ starpâ tehrsejahm, es pamaniju Salamanu, kas man meta ar rohku, lai tuwojohs. "Kas ir, Salaman, waj gribi man ko teikt?" es wajaju.

"Gribu gan, zeenigs funks." Pee tam Salamans skatijahs, waj tilai kahds nedfird.

"Nebihstees!" es fajiju, "kapteinis gut sawâ kajitê un waktineeks stahw pee stuhra."

"Zuhs efat daudsreis labi bijufchi pret nabaga Nehgeri; nu Zums kalposchu, Zums draudofchu nelaimi sinamu daridams. Zuhs efet wisi leelas breefmas, jo kapteinis ir nospreedis lugi slihzihaht," bij Salamana wahrdi. "Ko Tu runa!" es issauzohs drebedams ais schauschalahm; "faki man, waj tas teescham teefa!"

"Wisu Zums teifschu, ko tilai sinu. Pagahjuscha nakti dsirdeju kapteini ar leitnantu runajam, ka wini grib lugi aifurht un us feklumu usdshht, lai lugi sadruh. Rugis un luga lahdiash ir apdrohschinati par jo leelu naudu. Wisas kastes un muzas ir ar smiltihm pilnas, un pat tee drehbju ruli ar smiltihm peebahrstiti. Wisi wina laudis ir lihdsinataji, un us tam no kapteina apwehrinati. Us Baama smilfschu-benka....."

"Ko Tu dari, melnois funs? Kapehje ne-efi pee sawa darba?" norihbeja, kâ pehrkons, niknâ kapteina bals. Salamans aifskrehja kâ sibens, kreetnu zirteenu par muguru dabujis. (Turpmat wehl.)

Schrdeenitis.

1.

Tautu deklam — sehrdeenitim,
Nebij staltu lumelin';
Nedrihsteja luhgt mahminas,
Neds meitinas bildinaht.

2.

Laimes-mahte man isauda
Spohschu swaigichnu mehtelit';

Saules starus schkeeta wehra,
Sudrabinu schketinaj'.

3.

Zuhras wilnis man schkinkoja
Dimi behrus lumelin's;
Aufellitis selta ratus,
Sudrabina aifjuhgm'.

4.

Teiz, laimina, ko darifschu,
Kur nu nemfchu lihgowin'?
Wifas zeema seltenites
Nu fauz mani bahlelin'.

Wingaleefschu Kubis.

Drupas un drufkas.

(No Hofrata Jana.)

- 1) Lauwa ir stipris; bet seeweete, kas tikumu tur swehtu, ir dauds stipraka.
- 2) Muhfu dshwiba ir kâ kahds flaisis dahrs ar selta fehtu, kurâ dasch laimes-awots skaidri werd, un kurâ pukes seed un gaismas preeka-stari jauki ispleshahs. Bet weena pati seeweete war scho gaismu aisdshht, scho awotu fajaukt un schihs seedofchahs pukites nolaust.
- 3) Neprahligas seeweetes firdi aifkustina drihsak dimants un selts, nekâ — prahligi wahrdi.

Atbildes.

- Chr. B-d-wis:** Sohti jauki; bet stahstinsch huhs leelakai dakai lasitaju — jau pasihstams.
- R...r:** Tulkojumus is „Preussischer Kinderfreund“ un tamlihdfigas zitas floblas-grahmatinas ne-ifleetahm.
- R. B. r...s:** „Drescho tizbas = gabalu“ fanehmahm. Wuhb derigs, Wehleschanohs ispihdijahm. Par peeteikto apmekleschanu un wifu zitu pateizamees.
- Stumjoram:** Dohmajam, ka buhseet ar meeru, kad sinojumu is R-s pagasta neleekam Awifes, „Mihku“ noshtijahm drufatawâ. Us pasta tikdaud jamakâ par kâ fahstahm „atlihtahm wehtulehm“, kas pehrkamas pastu-kantorôs, un ari par fuhstijumeem ar kâ fahkto krusta-pahrseeno. Par aifschgeletahm wehtulehm jamakâ 7 kap. f. Zeram, ka drihs rakstiseet us scho pawisam newikus noschoto at-bibi.
- A. G. S. jun:** „Uj neklausi“, labi; drihsunâ!
- Julie Cr....n:** Wabi! Dauds dshu gaida, lai nodrukâ. Tamdeht japagaida.
- Pawehna Jehzim:** „Mihlestibas shmi“ lasiseet.
- Mikelim Gailim:** Nahkoschâ nummurâ lasiseet sawu sinojumu.
- Kahdam gwardijas saldatam:** Gandrihs tas pats stahstis rohnahs kahdâ Satweefschu lasishanas-grahmatinâ.
- Brenneckam:** Wabi, palbeems!
- Massepshim:** „Par teatereem“ № 30.

Latw. Aw. redaktors: J. Weide.

Sludinaschanas.

Sludinaschana.

Wahrmes pagasta-walde, Kulbigas ap-rinki, dara zaur scho sinamu, ka schi pagasta galwas-naudas makstajohs par 18^{oo}/st. gadu 17. Julija f. g. klaseerhs un, ka klaseereshanas-liste preeksch katra peedalgâ eestatschahahs lihds 31. Julijam f. g. pee winas huhs witta, un katris pagasta lohze-klis, turfeh ar klaseereshanu nebuhtu meera, schini laikâ sawu nodohmato fuhdsibu pee peenahlamahs usraugu-teefas war peenest. Behz tam dabuhs klaseereshana litumigu spehtu, un neweens netiks klauhshts. (Wahrme, 21. Junija 1880. (N. 195.) Bag.-wez.: W. Bergfeldt. Teef.-str.: G. Tirum.)

No Kumbres pagasta-waldischanas teefehz wehra nemshanas ahrpus nowada dshwodameem pagasta-lohzeleem sinams darihst, ka galwas-naudas klaseereshana preeksch 18^{oo}/st. g. Kumbres teefas-namâ, 28. Julija f. g., tiks isdarita, ar to usajina-shanu, ka wiseem teem, kam buhtu kahdas atweeglinaschanas eerunas, ar wajadshgahm peerahdischanahm mineta deenâ, ja negrib tahs paschas saudeht, Kumbres teefas-namâ ja-atnahb un sawi eemesti jaleef preekschâ weetneeku pulkam. Kumbres teef.-namâ, 26. Junija 1880. (N. 157.) Bag.-wez.: J. Siphol. (S. W.) Bag.-str.: A. Glinther.

No Krohna Walgahles pagasta-teefas teef wisi, kam kahdas taisnas prahshanas pee miruschâ scheienees Bruhwelu jaimneela

Andreja Pochewika

mantibas buhtu, schihs sebatais lihds 9. Augustam sch. g. schi peenest, jo pehz mihshiga kluzgeeshana tiks uslikta. Tapat teef ari wisi usajinati, kas mirejam parahdâ, sawus parahbus lihds minetam terminam peemelbeht, jo zitadi litumigi tiks strahpeti. Walgahles teefas-namâ, Lojatôs, 23. Junija 1880. (N. 188.) Preekschshd.: J. Seefeldt. (S. W.) Teef.-str.: C. Blumberg.

Meschotnes pagasta-teefa, Wauktas ap-rinki, usajina zaur scho wifus, kureem kahdas prahshanas pee 11. Junija sch. g. nomtruschâ Meshotnes wezâ Wanabshim-mahju jaimneela

Zahna Bahrupa

atstahshs mantibas buhtu, tahs paschas lihds 21. Augustam 1880. g., kurech par weenigo isflehghshanas-terminu nolikts, pee schihs pagasta-teefas usdoht, jo wehlat neweenu wairs neklaushs, un wiseem tiks mihshiga kluzgeeshana uslikta. Tapat ari teem teef peefohdinahst, kuri nomirushajam lo parahdâ palikuschi, sawus parahbus lihds mineta deenâ scheit peerahdihb un atlihdshahb, jo zitadi tee, ka parahbu flehpeji, ar dubultu matju tiks strahpeti. Meshotnes pag.-teefâ, 26. Junija 1880. (N. 206.) Preekschshd. w.: J. Krammitz. Strihw.: C. Stahl.

Sludinajums.

Zeen. publikai zaur scho padewigi sinaju, ka no sawas wezahs eedshwojamahs-weetas ehm igahjis un tagad dshwoju masaja faleju-eela Nr. 8, Rapplena namâ, blakus Dauschind-ta namam. Behteris Zushewis, stielmahlers un dischlers Wauktâ.

No Krohna Zehlabmuischahs pagasta-teefas teef wisi, kam kahdas prahshanas pee nomiruschâ schi pag. kalpu-seewas Wisbetes Gwert un winas debla Dahwa mantibas buhtu, schihs lihds 23. Augustam 1880. g. schi peenest, jo pehz mihshiga kluzgeeshana tiks uslikta. Tapat ari teef wisi usajinati, kas abeen nomirushchem lo parahdâ, sawus parahbus lihds minetam terminam peemelbeht, jo zitadi tiks litumigi strahpeti. Wez-Waltuschu-mahjâs, 28. Junija 1880. (N. 81.) Preekschshd.: D. Kraft. (S. W.) Teef.-str.: C. Horst.

Krohna Greenwaldes pagasta-teefa usajina wifus tohs, kureem kahdas taisnas parahdu prahshanas no eefsch Junija mehnecha f. g. ar nahwi aigahjuschâ kalpa

Mufcha Goldes

mantibas buhtu, un tapat wifus tohs, kure nomirusham buhtu lo palikuschi parahdâ, tai weenigâ, schini leetâ nolikta terminâ, 4. Septbr. f. g., pee schihs pagasta-teefas peeteiktees; jo wehlat neweens parahdu prahshas netiks klauhshts un parahdneeki tiks strahpeti pehz likuma. Sahlitê, 7. Julija 1880. (N. 410.) Preekschshd.: J. Renbusch. (S. W.) Teef.-str.: C. Sommer.

Rahditajs: Ji Leel-Behrses. Kad ir laiks labibu plant? Semkohpjiem jagreesch us lohpeem leelata wehriba, nekã lihbs fchim. Kãhdi sirgi pasaulẽ 2c.

Ji Leel-Behrses. Mufsu zeen. sinotajs „Seedons” mums peesuhitja jauku pahrspreedumu par Leel-Behrsi fainneezibas un semkohpibas sinã. Sehja zaur-zaurim labi fanehmufees augumã, tikai waijadsetu wairaf leetus, ko seme Leel-Behrses apgabala mihleht mihlejoht. Tikai lini labi ne-angohht leela karstuma deht, un sirni daschãs weetãs tohpoht maitati no knuscheem. Kã wifur, tã ari Leel-Behrse mahju pirkschanu esohht fainneezibu pahrgrohsijusi — us labu. Par gruntneekem palikuschi, Leel-Behrseeschi zenschotees pahrlaboht laukus, plawas un dahrsus, tã ka war zereht us jo labu nahlotni. Tikai weena leeta darohht Behrses upes krasmaleescheem leelu fshadi pee labibas, — prohti „bahrbeles”, kas esohht minetã apgabala leelakais eenaidneeks. Graudi newarohht labi eebreest un labibai nesohht nelahdas rafmas — ihpafchi faufãs wafarãs. Beidsohht zeen. sinotajs usaizina, lai tee semkohppi, kas sinatu kahdu lihdsekli pret „bahrbelem”, to daritu sinamu zaur Lat. Awifchem, lai Leel-Behrseeschi un wifit tee, kam no „bahrbelem” tahdas indewas zelahs, to waretu eewehroht un par to pateiktees.

Ji kahda zita apgabala efam dsirdejusch, ka weenigais lihdsekli esohht: — „bahrbeles” izirst un isnihzinahht. Waj nu tas buhs eespehjamã tur, kur jo dauds „bahrbeles”, kã p. p. Behrses upes krasmalãs, to nesnam. — Efam eespehjuschi gadu-simtenu wezus meschus no-

zirst un milsu-lohtus ar wifahm faknehm israut, — waj tad ari nebuhtu eespehjamã to paschu dariht ar fshadigeem un reebigeem „bahrbeles kruhmeem”?

Kad ir laiks labibu plant?

Plaujas-laiks tuwojajs; drihs iskaptis strihkestim rudsu- un meeschu-laulõs, un semkohpis fawahks fawu fweedru auglus. Kad nu weens fahl plant pawifam salu labibu un ohtris nogaida, kamehr labiba pawifam gatawa, tad ihfumã atbildefim us to jautajumu: „Kad ir laiks labibu plant?” Pee ifkatras leetas waijag eewehroht ihsto laiku; tamdeht ari pee labibas plauschanas, jo fshahde zelahs tiklab no tam, kad plauj par dauds agri, kã ari no tam, kad plauj par dauds wehlu. Par dauds wehlu plaujoht, isbirst dauds graudu, un graudi paschi stahw masakã wehrtibã, jo ir saudejuschi fawas labakahs datas jeb weelas: kã p. p. zuktura un miltuma datas. Ari salmeem naw dauds spehka un gaufas. Turpretim par dauds agri plaujoht, graudi paleek masi, weegli un — lehti. Bes tam wehl sali noplantai labibai japaleek ilgi us lauka un war tapt famaitata no leetus. — Kad nu ir laiks labibu plant? Us tam waretum, kãtru labibu eewehrojoht, tã atbildeht: Pee rudseem buhs graudeem, pa leelakã datã, buht tik zeeteem, ka neleelahs fasppees par nagu leezohht. Wuhru- (seemas-weefchu) graudeem nebuhs buht peenaineem, bet ari nebuhs buht tik zeeteem, ka newar stary pirksteem fasppeest. Rudsu- un puhru-steebreem

waijag buht kahdas 3 zellas no wahrpas dselteneem; zitur war buht eesali. Pee meescheem roaijag buht graudeem un akoteem weenlihdfigi dselteneem, bet naw jagaida til ilgi, kamehr wahrpas fahf stipri leektees us semi, jo tad drihs noluhfshs. Nusu-lauka waram drohshaf eet ar isfapti, jo labi, kad ausas pa-agri plauj. Kad steebri tikai kahdas zellas no wirfus metahs padseteni, tad laiks plaut. Zhpafchi naw ilgi jagaida ar plauschanu pee masajahm, baltajahm Anglu- un leelajahm, kuhlishds feenamahm Bohu ausahm, kas birtin birft. Zaur-zaurim nemoht, muhsu masgruntneeki mehds ar plauschanu par dauds ilgi gaidiht un nokawē ihsto plaujas-laiku, few leelu fshadi zaur tam dari-dami. Regaidisim, kamehr labiba paleef pami-fam gatawa, t. i. gatawa us isbirshchanu un noluhshchanu. No daschas „mihlas wezas eeraschas“ ir jafshkirahs, un ta tad ari ir jafshkirahs reis no schihš.

Semkophjeem jagreesch us lohpeem leelaka wehriba, nekā lihds schim.

(Stat. № 27.)

Zigahjuscha nummurā parahdijahm, zil drohshu pamatu semkophis leel fawai nahkami-bai, gahdadams par kahrtigu lohpu tureschanu.

Ja semkophis grib, ka faimneeziba winam lai atmet wairaf pefnas, nekā lihds schim, tad wispirms jagahda par pawairotu, prahtigu lohpu baribas audsehchanu.

Prahtiga lohpu baribas audsehchana ir tad, kad semkophji sehj jeb stahda wairaf tahdu augtu, kas der lohpeem preeksch baribas — tiklab seemā, kā ari wasarā, un kas isdohdahs jo labi — kā labā, tā ari paslitta semē. Ar plawahm ween mums nepeeteef; tapehz waijaga nemt palihgā laufus, ja gribam labas ganibas un labu lohpu ehdamo. Apluhkofim wispirms to labumu, ko pawairota lohpu baribas audsehchana atnesš faimneezibai:

a) Birmais un leelakais labums, ko panahkam zaur pawairotu lohpu baribas audsehchanu, ir labi un lehti mehflī, zaur ko waram laufeem atdoht to, ko teem atnemam, labibu un zitus

auglus pahrdohdami. Zil stalla mehflī labi un derigi, katriš semkophis sin; tapehz to newaijadsehs fshē isskaidroht. Ne-atradisi neweena kreetna semkophja; kas fazitu, ka tam par dauds mehflu.

b) Dhtris labums, ko panahkam zaur pawairotu lohpu baribas audsehchanu ir tas, ka muhsu 4 steebru-augti, kā rudsi, puhri jeb kweefchi, meeschi un ausas, ja tohs sehj pehz nonemas lohpu baribas, isdohdahs arween labaf, nekā kad sehj ween-pakaf-ohtra. Rudsi un puhri jeb kweefchi, aug jo labi pehz lehzhahm; meeschi un ausas pehz kartusefeem un beetehm. Steebru-augti nonem semei beidsamo spehku; tamdeht no tam lohti jafargahs, ka nefehj nekad wairaf, kā 2 steebru-auglus ween-pakaf-ohtra. Us schahdu wihsi tik ir eefsehjams eegrohsht kahrtigu lohpu baribas audsehchanu, un war ari panahkt, ka steebru-augti nefs no 2 puhra-weetahm tik pat graudu un falmu, kā fenaf no 3 un wairaf puhra-weetahm. Tomehr ir semkophji, kas to negrib tizeht, un sehj 3 steebru-auglus ween-pakaf-ohtra us weenu paschu mehfljumu, un ne dohmaht nedohmā, ka zaur tam nonem semei wairaf spehka, nekā tai ir sneegts zaur weenreisigo mehfljochanu. No tahda, zaur steebru-augteem noplizinata lauka, newar gaidiht labu lohpu baribu. Graudi tohp pahrdohhti, un lohpi jamitina ar falmeem. Labakais feens tohp paturehts preeksch sirgeem; awihm un gohws-lohpeem atleef — falmi ween. Gohws-lohpi ir faimneezibas labakais naudas- un mehflu-awots, un tomehr teem japahrteef no wahjas falmu-baribas! Waj gan no tā mitinateem lohpeem war gaidiht labus mehflus, jeb kaut-kahdas zitas eenemshanas?! Ne buht ne! jo wahji mitinati lohpi dohd mas peena, un mas un flittus mehflus. Saimneeks un faimneeze war tahdā faimneezibā strahdaht nefs zil tshakli, no rihta lihds pat wehlam wakaram, — tomehr faimneezibas isdohshchanas buhs arween leelakas, nekā eenemshanas par pahrdohyteem graudeem. Un tas wifs nahf tikai no tam, ka lohpi tohp flitti kohpti, un tahdā wihšē aisdambehts labakais faimneezibas naudas-awots.

Apluhkofim p. peem., kà isskatabh̄s fainnee-
ziba, kas tã eegrohsita, kà fh̄e no dishuma
fazijahm: Sainneek̄s gahdã, zil tif ween war,
par labu lohpu baribu. Winq̄sh feji un stahda
fawã laukã tohs lohpu baribas stahdus, no ku-
zeem war drohschi zereht, ka isdohfees wina
laukds; nesehj nekãd wairak, kã 2 steebru-aug-
kus ween-pakã-ohtra, un feji pastarpam ahbo-
liu, lehzas, kartufelus un beetes. Preeksch
steebru-augteem tohp atstahtas diwi peektadas,
jeb, ja dauds, puse no wiseem laukeem; ohtra
puse paleek pa datãi ganibãs, pa datãi preeksch
lohpu baribas augteem. Wisas plawas tohp
eedalitas 3 lihds 4 dasãs, un katru gadu tohp
weena datã mehflota, waj ar kompostu jeb
ar wirzu, zaur ko plawã pa-aug 3 lihds 4 reis
wairak seena, nekã fenak. Schis fainneek̄s
netur tif dauds lohpu, kã tahds fainneek̄s, kura
weenigahs eenemshanas ir no graudeem. Loh-
peem nedohd seemas-labibas falmus, bet tikãi
feenu un wasarejas falmus; seemas-labibas
falmi paleek preeksch pakaisahm. Bes tam
lohpi dabu par deenu kãtris 2 lihds 3 mahzi-
nas miltu, jo fainneek̄s sin, ka lohpi zaur
peenu, sweestu, labeem teleem un spehzigeem
mehfleem wisu to atkal atlihd̄sinahs. Schis
semkohpis dabu no katras gohws 1000 lihds
1500 un wehl wairak stohpu peena par gadu.
Zaur apwaisfoschanu ar labeem waislas-bu-
kteem tohp audsinata laba lohpu-fuga, un weza-
lahs gohwis war pahrhoht par jo labu zenu;
tãpat ari pahrejohs tetus. Tahds semkohpis
war nomehsloht fawus laukus il pa 3 gadeem;
un ja wehl ir tahdas weetas, kur zerẽ, ka labiba
augã, tad tahs mehfla ar superfosfatu jeb kaulu-
milteem. Tahdã wihse no masaka fehjuma pa-
aug ne ween laba lohpu bariba, bet ari tif pat
graudu un falmu, kã wina kaiminam, kas lee-
lus fehjumas apstrahdã pehz wezahs fainneezibas
kahrtibas. Bes tam wehl leelaks fehjums prasa
dauds wairak darba-spekta, un fainneezibas
isdohshanas un eenemshanas naw nekãd tif
drohschas, kã pee kahrtigas lohpu baribas au-
dshanas.

Zerefim, ka ar laiku buhs dauds tahdu
fainneezibu, un ihpaschi tur, kur pastahw kahr-

tigas semkohpu sapulzes. Skãtris semkoh-
pis, kas grib dauds mas tapt us preekschu,
eewehrohs jo drihs to labumu, ko atmet laba
un kahrtiga lohpu tureschana, un atradihs pee
tahs fawu preeku un patifschanu.

Atsaukdamees us rakstu isgahjuschã num-
murã, wehl reis sakam, ka muhsu labeẽ labi-
bas-tirgi pastahwehs wehl warbuht tif kahdus
pahri gadu. Us ilgu laiku newaram, pat ne-
drihsktam zereht, ka mums buhs tif leeli labi-
bas-tirgi. Labibas-tirgeem wajag eet us leiju,
un ari ees, jo labibas audshanas sinã meh̄s
newaram mehrotees ar tahm semehm, kur la-
biba aug dauds labak, nekã pee mums. Ari
zeram, ka muhsu naudai ar laiku buhs leelaka
wehrtiba. Tapehz mums wajaga pee laika
eegrohsiht kahrtigu lohpu tureschãnu un audse-
schãnu, jo lohpi ir jau tagad deewẽgan dahrgi,
un buhs ar laiku wehl dahrgaki.

(Turpmat wehl.)

Kahdi sirgi pasaulẽ,

jeb

sirgu fugas un sirgu audsinaschana.

Wisas semes, kas gul augstu pah̄r juhãas-spee-
geli, kurahm flaidris un faufs gais̄s, spehziga
sahle, ir tahs labalahs preeksch sirgu audsina-
schanas, jo tur aug stalti un kreetni sirgi. Pee
tahdahm semehm peeder Asijas un Afrikas aug-
stee klaijumi, kã Tartarija, Mas-Asija, Persija
un ihpaschi Arabija. Kad nu us katru is-
stahdi labakais dabu pirmo nummuru, tad ari
fh̄e, daschadu sirgu fugu aprakstã, pirmo weetu
eenem̄s: — Arabijas sirgã.

I. Arabijas sirgã.

Tagadejeem Arabeescheem ir trihs sirgu fu-
gas; weenu fauz: Atterbi, ohtru Kadischi,
trescho Kohloni. Abu papreeksch-mineto fugu
sirgi ir darba-sirgi, kas masak eewehrojami.
Treschã fuga ir ta flawetã, kurãi flaidras sa-
milijas asinis, un kas pehz kahdas teikas —
esoht zehlupees no praweescha Muhameda mi-
lakahm kehwehm. Minetã teika skan tã: „Mu-
hameds karoja trihs deenas no weetas. Pa
wisu to laiku wina kaza-wihri ne kahju us semes

nespehra, un sirgi, us kureem wini jahja, nedabuja ne ehst, ne dsert. Pehdigi treschâ deenâ kara-wihri nahza pee kahdas upes, un praweetis pawehleja, lai sirgus isschabo un laisch brihwibâ. Misslahpufchee sirgi, 10 tuhst., skrehja pee upes dsert; bet tani azumirkli, kad upes kraftu atfneedsa, atskaneja raure, kas tohs fauga atpakaf. 10 tuhst. sirgi dsirdeja tauri atskanam, bet tikai peezi ween palkausija faufchanai, jo, bes ka sawas luhpas buhtu upé apflazinajufchi, greesahs atpakaf un stahjahs apafsch kara-laroga. Kas palkausigi atpakaf greesahs, bij wifas kehwes. Praweetis winas tadeht swaidija, un nomahleja usazis melnas ar tahm paschahm sahlehni, ar kureem austrumâ feewas sawas usazis mehds nopehrweht. Schih sahles sauz „kohol“; tapehz ari kehwes dabuja to wahrdu „Kohlioni“, t. i. melninatas. No ta azumirkli praweetis nehma weenu no tahm kehwehm few preefsch jahschanas, un tahs tschetras dewa saweem 4 draugeem: Alijam, Dimeram, Abu-Bekram un Hafanam.“

No schahm peezahm swaiditahm kehwehm esohht zehlfuees Arabijas wislabakâ sirgu suga, Kohloni, kas gauscham leeli skrehjeji, un pee schahdahm simehm pasihstami: Teem ir masa, kaulaina galwina ar swehroschahm, us ahru walstoschahm, wiswairaf melnahm azihm. Aufs is ir lunkanas, peere plata, deguns taisnis, nahsis platas, sohbi stipri un wefeli, schohli plati un kaulaini, kallis apafsch un welwehts, rumpis flais, mugura taisna, aste lihsumâ leekta, plezi gludeni, preefschlahju stilbi gori un dsihslaini, wehsichu peetes naw faru-kuschkeem apanguschas, bet gludenas, nagi garenî un zeeti, pakaf-kahjas stipras, un lohtmani smuki leekti. Glihts, un wairaf wahjsch, nekâ treknis. Bet ari kad wahjsch un pee grubteem darbeem, Arabijas sirgus nesaudè sawu ugunibu. Geshana arween weikla, stalta un duhschiga. Arabijas sirgus panes isfalkschanu, isslahpschynu un karstumu; pee tam ir prahstigs un lehns, sawam kungam wifai ustizigs un padewigs, un mihlè

sawu jahjeju, kâ zilweks sawu draugu. Tahdus sirgus audsinadami, Arabeeschi skatahs ihpaschi us tam, ka ehrelis un kehwe buhtu no skaidras sugas, ar nejauktahm asinim. Preefsch waislas nem labaf ahtru un spehzigu ehrelis, kam tikai naw fewischlas wainas, nekâ lohti smuku, no kura tikuma naw pahrleezinajufchees. To paschu ari eewehro pee waislas-kehwehm.

Kad kumelsch peedsimst no skaidras jeb tihras sugas, tad ir zeremonija. Wesels dsimshanas- un dsimuma-protokols tohp usakstihst, kura kumeta wezaki, tehws un mahte, teel eerastiti; pehz tam nahk kumeta wahrds, un kahda tam spalwa un kahdas simehs. Dauds leezineeki scho protokolu paraksta, un daschu kumetu wezaku asinis ir tik slawejamas, ka 1000 leezineeki to apleezina. Dsimuma-protokolu jeb zilts-dokumentu eetin ahda, tad wehl waska drahnâ, un apfeen kumetam ap faklu.

Arabeeschi sawus sirgus lohti mihlè, ihpaschi kehwes. Jaunpeedsimuschohs kumetus apgahda ar ihstu tehwisichu ruhpihu, un pret teem daschreis ir mihligaki, nekâ pret saweem meestigeem behrneem. Kad kehwei atneschanahs-lais tuwojahs, tad ihpaschneeks no tahs ne-atstahjahs. Un tiklihds kumelinsch peedsimis, tad fainneeks to nem sawâ telti, sawas familijas starpâ, kur lohpinisch ar behrneem spehledamees usaug, un tadeht tohp tik lehns un gohdigs, kâ zilwela behrns. Kumelinam faseen aufis kohpâ, lai tahs stahwetu us augschu, un ari asti saleez, lai stahwetu lihsumâ.

Pehz mehnescha, daschreis ari pehz 2 mehnescheem, kumelsch no mahtes teel atschirts un kahdus 2 mehneschus ar kameeku peenu dsirdihts. Pehzaf dabu miltus, uhdeni eemastus, bet pee tam wehl peeleij kameeku peenu. Tad jaunais lohpinisch teel pee ganibas un uhdens radinahts, un feschu mehneschu wezs jau dabu pa ohderitei labibas. Kehwites kohpj dauds ruhpiगत un mitina dauds labaf, nekâ ehrelischus.

(Turpmat wehl.)

Latw. Awischu redaktors: J. Weide.

No zensures atwehlehts. Rihgâ, 13. Julijâ 1880.

Druckts pee J. W. Steffenhagen un behla.